

تحلیل شاخصهای توسعه یافتگی مناطق یازده گانه شهر اصفهان

چکیده

براساس مطالعات به عمل آمده در زمینه شاخصهای توسعه انسانی مناطق یازده گانه شهر اصفهان، توزیع و پراکندگی این محرومیت و میزان آن در مناطق یازده گانه شهر متفاوت است. با توجه به محرومیتی که در ابعاد مختلف آن در شهر وجود دارد، ضرورت بازنگری و تحول در دیدگاههای سنتی و ایجاد زمینه های تغییر در جهت تغییرات اجتماعی- اقتصادی، تجزیه و تحلیلهای جدیدی را می طلبد. از این رو برای آشنایی با وضعیت هر یک از این مناطق، حدود ۱۰ شاخص اقتصادی، جمعیتی و زیر بنایی، بهداشتی، فرهنگی و اجتماعی انتخاب گردید و با استفاده از روش همبستگی رتبه ای درجه توسعه یافتگی مناطقمورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به این طریق، ضعف هر یک از مناطق شهر از جهت شاخصهای مختلف توسعه در سطح شهر مشخص شده و این امر می تواند مبنای مناسبی برای توزیع امکانات و خدمات برای مدیران شهری قلمداد شود تا نیازمندیهای مناطق را در یک ارزیابی نسبی تعیین کنند و با بهره گیری از دیدگاه آمایشی به توسعه فضایی هر یک از مناطق یازده گانه اقدام نمایند تا از منابع حداکثر استفاده مطلوب به عمل آید. بنابراین برنامه های آتی توسعه شهری باید با شناخت و آگاهی کامل از وضعیت مناطق یاد شده و با توجه به درجه توسعه یافتگی این مناطق انجام گیرد. هدف این تحقیق شناخت چگونگی وضعیت توسعه یافتگی مناطق یازده گانه شهر اصفهان و درجه بندی آنها از نظر شهری با استفاده از ۱۰ شاخص توسعه در قالب شاخص های اقتصادی و زیر بنایی، فرهنگی، اجتماعی و آموزشی،

-
۱. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری (کارشناس معاونت شهرسازی شهرداری اصفهان)
  ۲. دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه اصفهان (کارشناس معاونت شهرسازی شهرداری اصفهان)

بهداشتی و درمانی برای این منظور از روش اسپیرمن رانک استفاده شده است.

مقدمه

در افکار صاحب نظران توسعه، تعابیر مختلفی از واژه توسعه وجود دارد که از آن جمله می توان به افزایش تولید، افزایش بازدهی، ارتقای سطح کمی و کیفی زندگی، رفع فقر و محرومیت، ارتقاء سطح خدمات بهداشتی و درمانی، برطرف کردن مشکلات بیکاری و تورم، تامین نیازهای اقتصادی- اجتماعی، برخورداری از آموزش و فرهنگ و مشارکت فعال در عرصه های مختلف اجتماعی اشاره کرد. پس می توان نتیجه گرفت که توسعه، فرایندی پیچیده و چند بعدی است که مستلزم تغییر در ساخت اجتماعی، طرز تلقی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر و برقراری عدالت اجتماعی و پایداری محیط است. حجم جمعیت، معمولاً معیار مناسبی برای تعیین میزان نیاز به خدمات مختلف شهری می باشد و در اغلب موارد در مورد هر یک از خدمات شهری سرانه ای مشخص و معین به عنوان «سرانه متوسط یا سرانه استاندارد» در نظر گرفته می شود. اما مهمتر از میزان سرانه استاندارد و ارزیابی و برآورد آن در محدوده های مختلف شهری، نحوه توزیع فضایی کاربریهای خدماتی در اولویت توجه قرار دارد. زیرا اگر کاربریهای خدماتی به طور مناسب در سطح فضا توزیع نشوند، حتی در صورت کافی بودن سرانه چنین خدماتی، ساکنان محیطهای شهری با مشکلات دسترسی مناسب و راحت به این خدمات مواجه خواهند بود.

نحوه توزیع جمعیت و خدمات شهری در سطح مناطق یازده گانه شهر اصفهان

جمعیت و مساحت

در وضعیت کنونی (سال ۱۳۸۵) شهر اصفهان دارای حدود ۱۵۴۷۶۰۰ نفر جمعیت و حدود ۱۷۷۸۹،۲۵ هکتار مساحت است و تراکم نسبی جمعیت در این شهر حدود ۸۷ نفر در هکتار می باشد. منطقه ۸ با حدود ۱۷،۷۲ درصد و منطقه ۹ با حدود ۴،۵۹ درصد جمعیت، به ترتیب بیشترین و کمترین سهم جمعیتی شهر را دارند. اما از لحاظ

مساحت، بیشترین سهم (۱۵,۸۹ درصد) متعلق به منطقه ۸ و کمترین آن (۴,۵۶ درصد) مربوط به منطقه ۱ می باشد. بنابراین، منطقه ۸ هم از لحاظ جمعیت و هم از نظر مساحت، بزرگترین منطقه اصفهان محسوب می شود.

با توجه به اینکه حجم جمعیت و اندازه مساحت هر محدوده مکانی به هم مرتبط بوده و به ازاء افزایش حجم جمعیت یک محدوده، بالطبع سطوح بیشتری نیز مورد نیاز است، لذا وجود توازن و تعادل بین سهم جمعیتی و سهم مساحت مناطق مختلف شهری می تواند به کاهش مشکلات شهری (از جمله ترافیک، تراکم، آلودگی و ...) و افزایش آسایش و راحتی شهروندان کمک نماید.

در شهر اصفهان بین سهم جمعیتی مناطق و مساحت آنها توازن و تعادل تقریبی وجود دارد (توزیع جمعیت تقریباً متعادل و متوازن است). و همبستگی بالایی بین دو متغیر درصد جمعیت و درصد مساحت مناطق هست و ضریب همبستگی ۰,۷ نشان دهنده وجود همبستگی مثبت و تقریباً شدید بین دو متغیر پیش گفته می باشد.

روش آماری (همبستگی رتبه ای) SPEARMAN RANK

یکی از بهترین روشهای درجه بندی مناطق از لحاظ توسعه یافتگی، همبستگی رتبه ای یا اسپیرمن رانک می باشد. به طور کلی این روش یک روش عالی درجه بندی، طبقه بندی و مقایسه شهرها با مناطق مختلف با توجه به درجه توسعه و مدرن بودن آنهاست و یک مقیاس قابل قبول برای بررسی و سنجش میزان توسعه یافتگی مناطق در اختیار برنامه ریزان قرار می دهد. با توجه به اینکه مهمترین قدم برنامه ریزی توسعه شهری، تعیین اهداف توسعه و از جمله کاهش عدم تعادلهاست لذا با تعیین درجه توسعه هر یک از مناطق از طریق روش مورد بحث تشخیص جهت و نوع توسعه امکانپذیر می باشد. در این تحقیق به منظور بررسی و مقایسه درجه توسعه یافتگی مناطق یازده گانه شهر اصفهان از روش آماری اسپیرمن رانک استفاده شده است. عملیات و مراحل مختلف لازم برای انجام روش مذکور همراه با تحلیلهای مربوط در مورد مناطق مطالعه شده به طور مبسوط شرح داده می شود.

ضریب همبستگی رتبه ای اسپیرمن از رابطه زیر به دست می آید:

$$R_{rho} = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N^2(N-1)}$$

در رابطه بالا: D - تفاضل رتبه x از y

N - تعداد جفت آزمودنیها

عدد حاصل رابطه بالا بین ۱ و ۱- متغیر می باشد و هرچه به ۱ نزدیکتر باشد به مفهوم وجود رابطه مثبت و شدید بین دو متغیر، و هر چه به ۱- نزدیکتر باشد به مفهوم وجود رابطه منفی و شدید بین دو متغیر می باشد. و هر چه عدد حاصل از رابطه بالا به عدد صفر نزدیکتر باشد به مفهوم عدم وجود رابطه بین متغیرهای دوگانه است.

برای این منظور، تعداد مناطق (مناطق یازده گانه شهر اصفهان) که هر کدام دارای ۱۰ شاخص هستند در نظر گرفته می شوند که عبارتند از :

۱. تعداد واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات آب و فاضلاب؛ ۲. تعداد واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات برق؛ ۳. تعداد واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات گاز؛ ۴. تعداد واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات تلفن؛ ۵. مناطق برخوردار از پارکینگهای عمومی؛ ۶. مناطق برخوردار از تعداد شاغلان؛ ۷. مناطق برخوردار از تعداد جمعیت باسواد؛ ۸. مناطق برخوردار از تعداد مراکز بهداشتی؛ ۹. مناطق برخوردار از تعداد پارکهای عمومی؛ ۱۰. مناطق برخوردار از امکانات بهداشتی .

شاخصهای دهگانه کالبدی، آموزشی، اقتصادی جهت سطح بندی توسعه مناطق یازده گانه شهر اصفهان

شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات آب و فاضلاب
شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات برق
شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات تلفن
شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات گاز
شاخص مناطق برخوردار از تعداد جمعیت شاغل
شاخص مناطق برخوردار از تعداد باسوادان
شاخص مناطق برخوردار از تعداد پارک و فضای سبز
شاخص مناطق برخوردار از تعداد پارکینگ
شاخص مناطق برخوردار از امکانات بهداشتی

شاخص مناطق برخوردار از امکانات تفریحی- ورزشی

مناطق فرا توسعه (توسعه یافته)

مناطق میان توسعه

مناطق فرو توسعه (محرورم)

۱. شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات آب و فاضلاب

از نظر میزان خدمات آب و فاضلاب، منطقه شش با ۹۹,۸۹ درصد و منطقه نه با ۹۳,۰۲ به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان خدمات آب و فاضلاب ۰,۰۴۱ می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً محسوس و معنی داری میان شاخص جمعیت و میزان خدمات آب و فاضلاب در بین مناطق یازده گانه این شهر است. با توجه به مطالعات فوق، توزیع خدمات آب و فاضلاب در مناطق هشت، نه و دو نسبت به سایر مناطق نامتعادلترا بوده است. باتوجه به آمارهای بالا (جدول شماره ۸ و ۹) و نیز همبستگی رتبه ای میان خدمات آب و فاضلاب، درصد جمعیت و تعداد واحدهای مسکونی از آنجا که منطقه هشت دارای رتبه جمعیت یک و از لحاظ خدمات آب و فاضلاب رتبه نهم را داراست بنابراین اولین اولویت خدمات آب و فاضلاب به این منطقه اختصاص دارد. مناطق هفت، نه، دو، چهار، سه، ده شش و یک و یازده به ترتیب در اولویتهای بعدی قرار می گیرند.

۲. شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات برق

از نظر میزان خدمات برق منطقه شش با ۹۹,۹۸ درصد و منطقه یازده با ۹۹,۷۲ به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف

بین بالاترین و کمترین میزان برخورداری از خدمات برق در بین مناطق یاد شده ۰,۲۶ درصد می باشد که نشان دهنده توزیع نسبتاً متعادل خدمات برق در سطح این مناطق است. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان خدمات برق ۰,۲۸ می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی محسوس و معنی دار خوبی میان شاخص جمعیت و میزان خدمات برق در بین مناطق مذکور است. با توجه به مطالعات فوق به غیر از منطقه یازده، توزیع خدمات برق در مناطق هشت و دو نسبت به سایر مناطق نامتعادltr بوده است.

با توجه به آمارهای فوق (جدول شماره ۱۰ و ۱۱) با توجه به اینکه منطقه هشت از لحاظ تعداد جمعیت در رتبه اول و از نظر خدمات برق در رتبه نهم قرار دارد، لذا به عنوان اولین الویت برنامه ریزی جهت خدمات برق است و مناطق سه، چهار، ده در آخرین اولویت برنامه ریزی قرار می گیرند.

۳. شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات گاز

از نظر میزان خدمات گاز منطقه شش با ۹۸,۰۱ درصد و منطقه یازده با ۶۴,۱۷ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف بین بالاترین و کمترین میزان برخورداری از خدمات گاز در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان ۳۳,۸۴ درصد است که نشان دهنده توزیع نامتعادل خدمات گاز در سطح مناطق یازده گانه شهری است. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان خدمات گاز ۰,۱۷ می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً کم میان شاخص جمعیت و میزان خدمات گاز در بین این مناطق است. با توجه به مطالعات فوق به غیر از منطقه نه توزیع خدمات گاز در مناطق هفت و یازده نسبت به سایر مناطق نامتعادltr بوده است (جدول شماره ۱۲ و ۱۳).

منطقه هفت با وجود رتبه دوم جمعیت مناطق یازده گانه شهر اصفهان و با احتساب اینکه از لحاظ خدمات گاز آخرین رتبه به حساب می آید به عنوان اولین اولویت در زمینه خدمات گاز و منطقه چهار با دارا بودن رتبه جمعیتی شش و رتبه خدمات گازرسانی یک آخرین اولویت برنامه ریزی جهت خدمات گازرسانی پیشنهاد می گردد.

۴. شاخص واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات تلفن

از نظر میزان خدمات تلفن منطقه شش با ۹۱,۷۹ درصد و منطقه هفت با ۵۶,۴۱ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین این مناطق دارند. دامنه اختلاف بین بالاترین و کمترین میزان برخورداری از خدمات تلفن در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان ۳۵,۳۸ درصد می باشد که نشان دهنده توزیع نامتعادل خدمات تلفن در سطح مناطق یازده گانه شهری است. خدمات تلفن در سطح مناطق یازده گانه نسبت به خدمات آب، برق و گاز از عدم تعادل بیشتری برخوردار است که البته در سالهای اخیر به این امر توجه خاصی مبذول شده است. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان خدمات تلفن ۰,۱۷ می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً کم میان شاخص جمعیت و میزان خدمات تلفن در بین مناطق یازده گانه شهر است. با توجه به مطالعات فوق به غیر از منطقه هفت، توزیع خدمات تلفن در مناطق ده و چهار نسبت به سایر مناطق نامتعادتر بوده است. علاوه بر منطقه شش، مناطق پنج و یک جزو مناطق برخوردار از لحاظ خدمات تلفن در سطح مناطق یازده گانه شهر اصفهان می باشند که واحدهای مسکونی مناطق فوق بالای ۸۰ درصد از خدمات تلفن را دارند (جداول شماره ۱۴ و ۱۵).

منطقه هفت با دارا بودن دومین رتبه جمعیتی و آخرین رتبه خدمات تلفن به عنوان اولین اولویت برنامه ریزی جهت خدمات گاز رسانی و منطقه سه با وجود دارا بودن جمعیت و تعداد واحدهای مسکونی و خدمات تلفن در رتبه هفت به عنوان آخرین اولویت برنامه ریزی قرار می گیرد.

۵. شاخص برخورداری مناطق از تعداد جمعیت شاغل

از نظر میزان تعداد شاغلین منطقه پنج با ۱۴,۶۲ درصد و منطقه دو با ۳,۹ به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف تعداد شاغلین در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان ۱۰,۷۲ درصد است. شاخص اشتغال در بین این مناطق در ارتباط با جمعیت توزیع نشده اند. از آنجا که مناطق هشت و هفت از لحاظ تعداد جمعیت در سطح مناطق یازده گانه دارای رتبه اول و دوم هستند، لیکن از لحاظ تعداد جمعیت شاغل، منطقه پنج از رتبه اول برخوردار است. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان تعداد شاغلین ۰,۹۴ درصد می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً محسوس و معنی داری میان شاخص جمعیت و تعداد شاغلین در بین مناطق یازده گانه شهر است و با افزایش تعداد جمعیت، به

جمعیت شاغلین اضافه شده است و علاوه بر منطقه پنج، مناطق هشت، هفت و ده بیش از ۱۰ درصد کل جمعیت فعال آنها را جمعیت شاغل تشکیل می دهند. (جدول شماره ۱۶)

۶. شاخص بر خورداری مناطق از تعداد جمعیت باسواد

نظر تعداد باسوادان منطقه شش با ۱۴,۶۲ درصد و منطقه دو با ۳,۹ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف شاخص سواد در سطح این مناطق ۱۰,۷۲ درصد است. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و تعداد باسوادان ۰,۹۵ می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً محسوس و معنی داری میان شاخص جمعیت و تعداد باسوادان در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان است (جدول شماره ۱۷).

۷. شاخص بر خورداری مناطق از تعداد پارکینگ

از نظر میزان تعداد پارکینگ منطقه سه با ۴۶,۲۷ درصد و مناطق دو، نه و ده با صفر درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین این مناطق دارند. دامنه اختلاف تعداد پارکینگ در بین این مناطق ۴۶,۲۷ درصد است که اختلاف و عدم تعادل بسیار زیادی در بین آنها از لحاظ وجود تعداد پارکینگ وجود دارد. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و تعداد پارکینگ ۰,۱۲- درصد می باشد که نشان دهنده عدم وجود همبستگی میان شاخص تعداد جمعیت و تعداد پارکینگ در بین مناطق مذکور است. با توجه به مطالعات انجام گرفته با استفاده از روش همبستگی رتبه ای (اسپیرمن رانک) تعداد جمعیت و تعداد پارکینگ مناطق هفت و هشت به عنوان اولین و دومین مناطق جهت اولویت برنامه ریزی پارکینگ قرار می گیرند و مناطق یک و سه دارای مناطق برخوردار از لحاظ توسعه به حساب می آیند (جدول شماره ۱۸ و ۱۹). منطقه هشت با دارا بودن رتبه جمعیتی یک و رتبه تعداد پارکینگ هشت به عنوان اولین اولویت برنامه ریزی و مناطق یک و سه به عنوان آخرین اولویت برنامه ریزی پیشنهاد می شود.

۸. شاخص بر خورداری مناطق از تعداد تعداد پارکها و فضای سبز

از نظر میزان تعداد پارکها و فضای سبز منطقه چهار با ۱۷,۸۵ درصد و منطقه یک با ۱,۰۵ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف تعداد پارکها و فضای سبز در بین مناطق یازده گانه شهر ۱۶,۸ درصد است که در سطح مناطق یازده گانه اختلاف زیادی به چشم می خورد. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان تعداد پارکها و فضای سبز ۰,۶۶ درصد می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی نسبتاً محسوس و معنی داری میان شاخص جمعیت و تعداد پارکها و فضای سبز در بین مناطق مذکور است. علاوه بر منطقه چهار، مناطق شش و هفت نیز در بین مناطق یازده گانه جزو مناطق نسبتاً برخوردار به حساب می آیند (جدول شماره ۲۰ و ۲۱).

با توجه به آمارهای فوق مناطق ۵ و ۱۰ به عنوان اولین اولویت برنامه ریزی و منطقه نهم به عنوان آخرین اولویت برنامه ریزی پارکها و فضای سبز پیشنهاد می گردد.

۹. شاخص برخورداری مناطق از امکانات بهداشتی و درمانی

از نظر میزان امکانات بهداشتی و درمانی منطقه پنج با ۴۲,۶۹ درصد و منطقه نه با ۱,۰۵ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان دارند. دامنه اختلاف امکانات بهداشتی و درمانی در بین مناطق یازده گانه شهر اصفهان ۴۱,۶۴ درصد است که در سطح مناطق یازده گانه شهر اختلاف زیادی به چشم می خورد. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان امکانات بهداشتی و درمانی ۰,۵۹ درصد می باشد که نشان دهنده وجود همبستگی کمی میان شاخص جمعیت و امکانات بهداشتی و درمانی در بین این مناطق است. علاوه بر منطقه چهار، مناطق سه و یک نیز در بین مناطق یازده گانه جزو مناطق نسبتاً برخوردار به حساب می آیند. علاوه بر منطقه نه، مناطق چهار، یازده و ده جزو مناطقی هستند که از لحاظ میزان خدمات بهداشت و درمان در رتبه آخر قرار می گیرند و نیاز به برنامه ریزی در این مناطق در زمینه بهداشت و درمان جزو اولویتهای مهم به حساب می آید.

۱۰. شاخص برخورداری مناطق از امکانات تفریحی و ورزشی

از نظر میزان امکانات تفریحی و ورزشی منطقه چهار با ۱۹,۷۸ درصد و منطقه یک با ۳,۵ درصد به ترتیب بالاترین و پایینترین را در بین مناطق یازده گانه دارند. دامنه

اختلاف امکانات تفریحی و ورزشی در بین مناطق یازده گانه ۱۶,۲۸ درصد است. که در سطح این مناطق اختلاف زیادی به چشم می خورد. بررسی ضریب همبستگی رتبه ای بین سهم جمعیت و میزان امکانات تفریحی و ورزشی ۰,۴۹ درصد می باشد. بررسی میزان همبستگی میان رتبه جمعیت و امکانات بهداشت و درمان نشان می دهد که همبستگی متوسطی بین دو متغیر وجود دارد؛ علاوه بر منطقه چهار، مناطق شش و هفت نیز در بین مناطق یازده گانه شهر جزو مناطق نسبتا برخوردار به حساب می آیند.

جدول شماره ۱. شاخصهای خدماتی کالبدی، زیربنایی، اقتصادی و آموزشی مناطق یازده گانه شهر اصفهان در سال ۱۳۸۵

مناطق شاخص	مناطق ۱	مناطق ۲	مناطق ۳	مناطق ۴	مناطق ۵	مناطق ۶	مناطق ۷	مناطق ۸	مناطق ۹	مناطق ۱۰	مناطق ۱۱
تعداد جمعیت (نفر)	۷۶۱۶	۶۰۱۹	۱۱۱۰	۱۲۲۲	۲۳۶۱	۱۳۱۷	۲۵۸۲	۲۸۸۰	۷۲۱۰	۱۸۰۱	۵۷۷۹
تعداد خانوار (نفر) و واحد مسکونی	۲۱۶۹	۱۴۶۲	۳۰۷۰	۳۰۱۰	۵۳۶۴	۳۰۷۵	۶۱۲۰	۷۲۸۳	۱۸۳۳	۳۷۵۴	۱۲۲۳
بعدنفر (نفر در خانوار)	۳,۵	۴,۱	۳,۶	۴,۰	۳,۳	۴,۳	۴,۲	۳,۹	۳,۹	۳,۹	۴,۳
واحدهای مسکونی (تعداد کل)	۱۸۶۱	۱۱۶۸	۲۵۱۳	۲۶۱۹	۷۳۷۳	۳۰۲۵	۱۰۶۱	۵۳۷۵	۱۴۶۷	۳۷۳۵	۳۸۷۷
واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات آب و فاضلاب (تعداد)	۱۸۴۷۵	۱۱۱۶۵	۱۷۹۸۱	۲۶۰۰۳	۴۲۹۳	۳۰۲۵۳	۴۹۹۲۱	۵۷۳۴۳	۱۳۶۵۲	۳۷۱۴۷	۷۷۶۷
واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات تلفن (تعداد)	۱۱۶۷۶	۵۵۰۷	۱۳۴۴۸	۹۷۹۰	۳۰۲۳۵	۲۱۷۴۱	۸۳۰۵	۲۹۵۴۵	۷۹۳۱	۱۳۵۴	۷۷۷۳

مناطق شاخص	مناطق ۱	مناطق ۲	مناطق ۳	مناطق ۴	مناطق ۵	مناطق ۶	مناطق ۷	مناطق ۸	مناطق ۹	مناطق ۱۰	مناطق ۱۱
واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات برق (تعداد)	۱۸۵۶۱	۱۱۶۲۵	۲۵۱۲۱	۳۱۱۵۵	۴۸۴۰۲	۳۰۲۷۹	۵۲۳۰۵	۵۷۱۷۵	۱۴۶۲۲	۳۷۲۵۷	۸۶۳
واحدهای مسکونی برخوردار از خدمات گاز (تعداد)	۱۷۳۱۲	۱۰۴۶۳	۲۳۰۸۳	۷۷۳۵۲	۷۶۰۷۳	۱۷۶۶۸	۱۳۰۳۱	۵۲۹۲۵	۶۴۶۱	۳۱۰۵۳	۷۷۰۲
برخورداری مناطق از جمعیت شاغل (تعداد)	۱۶۷۷	۵۷۸۱	۲۷۷۳	۸۰۶۷	۸۷۷۲	۷۱۱۴	۶۵۶۳	۴۶۵۳	۷۷۸۸	۴۲۳۳	۱۰۵۰۱
برخورداری مناطق از جمعیت با سواد (تعداد)	۱۸۵۳۲	۳۷۷۸۳	۳۶۰۶۹	۸۳۶۳۷	۷۶۵۹۸	۱۰۰۰۰۱	۱۶۱۶۳۱	۱۵۵۰۵۵	۱۱۲۶۳	۶۱۶۱۲۹	۳۷۰۵۰
برخورداری مناطق از پارکها و فضای سبز (تعداد)	۴۰۲	۲۰۵	۶۰۵۱	۱۴۷۵	۲۲۰۲	۳۶۲۱	۱۸۰۷	۸۱۳	۳۶۰	۸۶۷	۲۰۲
برخورداری مناطق از امکانات بهداشتی و درمانی (تعداد)	۹۹۳	۲۰۶	۱۵۰۵۲	۵۱۰	۴۲۶۳	۳۷۳	۱۳۰۶	۱۳۰۳	۶۰۹	۳۰۵۰	۶۷۰۲
برخورداری مناطق از امکانات تفریحی - ورزشی (تعداد)	۴۵۳	۱۲۰۶	۶۳۶	۱۱۳۰	۱۰۶۱۱	۶۰۲	۱۴۳۱	۷۷۸۱	۷۳۶	۱۰	۱۲۰۶
برخورداری مناطق از تعداد پارکینگ (تعداد)	۶۷۰	۳۳۰	۳۷۸	۵۶۳	۱۶۵۷	۶۰۳۱	۸۳۷	۲۸۱۶	۱۲۱	۱۶۷	۳۳۰

منبع : آمار خام مرکز آمار ایران، شرکتهای گاز، آب و فاضلاب، برق و مخابرات سازمان

حمل و نقل و ترافیک، مهندسين مشاور نقش جهان پارس

جدول شماره ۲. مناطق دارای اولویت برنامه ریزی از منظر شاخصهای خدماتی

مناطق یازده گانه شهر اصفهان

منطقه ۱۱	منطقه ۱۰	منطقه ۹	منطقه ۸	منطقه ۷	منطقه ۶	منطقه ۵	منطقه ۴	منطقه ۳	منطقه ۲	منطقه ۱	خدمات منطقه
اولویت			اولویت								آب و فاضلاب
			اولویت								برق
				اولویت							گاز
				اولویت							تلفن
			اولویت			اولویت					پارک و فضای سبز
			اولویت								پارکینگ
	اولویت		اولویت		اولویت			اولویت			امکانات بهداشتی
	اولویت			اولویت			اولویت				امکانات تفریحی و ورزشی
			اولویت				اولویت		اولویت		وضعیت آموزش و سواد
						اولویت					تعداد

						۲					شاغلین
۱	۲		۶	۳	۱	۲	۲	۱	۱	۰	فراوانسی هر منطقه

فهرست منابع و مآخذ

۱. مهندسین مشاور نقش جهان پارس ، طرح بازنگری طرح تفصیلی شهر اصفهان، ۱۳۸۳.
۲. زیاری، کرامت الله ، اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای، چاپ اول، دانشگاه یزد، ۱۳۷۸ .
۳. سیف الدینی، فرانک، مبانی برنامه ریزی شهری، چاپ اول، تهران، زمستان ۱۳۸۱.
۴. مهدیزاده، جواد، برنامه ریزی راهبردی توسعه شهری (تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران)، چاپ اول ، زمستان ۱۳۸۴.
۵. دلال پور ، محمدرضا، برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، دانشگاه تبریز، ۱۳۷۷.
۶. سعیدنیا، احمد، کاربری زمین شهری، جلد دوم، انتشارات مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری، تهران، ۱۳۷۸.
۷. هاروی، دیوید ، عدالت اجتماعی و شهر ، مترجم فرخ حسامیان، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی، تهران، ۱۳۷۶.